

PROLOOG

Mijn vader knoopte de choker zorgvuldig om zijn nek, niet te strak, want dan was het net alsof hij een halsband droeg, maar ook niet te losjes, anders kon de warmte of de waarheid hem zomaar ontsnappen. En dat moest hij niet hebben, zeker vandaag niet. Nadat hij zijn adamsappel had bedekt, stak hij zijn hoofd in het trapgat en riep: ‘Komen jullie?’

Ik stond al klaar, wachtend op zijn startsein. Hij had zijn lichtgroene broek aan en trok baantjes door de gang, het hoofd gebogen. Op de trap klonk gestommel en gezucht: de vrouwen kwamen eraan, met iets meer haast dan ze zouden willen. Bij de deur bleef mijn vader staan en gebaarde naar buiten. Een voor een liepen we de voordeur door, mijn moeder, mijn zusje en ik. Op het grind bleven we wachten.

‘Een momentje,’ zei mijn vader en hij liep de gang weer in.

Het was een zaterdag en Boelie was al twee dagen kwijt. Ik had hem voor het laatst gezien voordat ik naar voetbaltraining ging op donderdagavond. Toen ik thuiskwam was hij nergens te vinden. Ik keek in de plastic mand tussen de schone was, waar hij graag op ging zitten als die warm uit de droger kwam, maar daar was hij niet en er zaten ook geen haren op de kleren. Mijn vader zei dat Boelie wel terug zou komen, heus, zo ging dat toch altijd met katten, en anders zouden we in het weekend gaan zoeken. Hij rook naar vers zweet en zei dat alles goed zou komen. Ik weet niet of het aan de vertrouwde geur lag, maar ik geloofde hem. Na mijn wedstrijd,

we hadden met 3-1 van Hilversum DI gewonnen, was het zo-
ver: we gingen de buurt in.

Met de verrekijker om zijn nek kwam hij na een paar minu-
ten naar buiten en deed de voordeur op slot. ‘Komt misschien
van pas,’ zei hij. En daarna tikte hij opgewekt tegen de papie-
ren in mijn hand. ‘Kom, we gaan die kringen ophangen.’

Mijn zusje droeg de grote nietmachine met twee handen.
Ze was goed ingepakt tegen de kou: muts, sjaal, wanten, win-
terjas. Als een pinguïn waggelde ze over het grind, ze zocht
beschutting onder de lammycoat van mijn moeder en leunde
tegen haar been. Die schudde Nina van zich af en zei: ‘Over
een uurtje zijn we weer thuis.’

We belden aan bij burens en lieten een foto van Boelie zien.
Ik ging op mijn knieën bij afvoerputten op de rand van de
stoep zitten en hoorde hoe zijn naam echode. Mijn zusje en
moeder nietten A4’tjes op bomen en trokken een blik sardien-
tjes open, zijn favoriet. Mijn vader liep twintig meter voor ons
uit en beloofde warme chocolademelk bij thuiskomst. Door
de grote passen stuiterde de verrekijker van zijn borst.

Het was een fijne dag. Hoewel we Boelie niet vonden, had-
den we gezamenlijk ons best gedaan, voor mijn kat. Nog we-
ken later keek ik met trots naar de verweerde vellen op bomen
en lantaarnpalen in de buurt. Het aanplakbiljet had ik zelf
gemaakt. Elke letter en elk cijfer had een eigen kleur – de
juiste kleur. Ik had besloten er geen beloning op te zetten. Die
zou de mensen in de buurt alleen maar afschrikken: ze deden
het niet voor het vindingsloon.

Een paar weken later, het voorjaar kondigde zich al aan met
koude, blauwe luchten en een harde winterzon, was ik een
boompje aan het planten in de tuin. Op school hadden ze een
actie bedacht om de ontbossing tegen te gaan. Er verdwenen
per dag voetbalvelden vol bomen, en dat was heel erg, werd

ons verteld, want zonder bomen kun je niet ademen, en dat wilden we toch niet laten gebeuren? Iedereen kreeg een kluit mee naar huis. Het ging vooral om het gebaar, geloof ik, want bij ons in de buurt waren bomen genoeg.

Toen ik met de schop op een hard voorwerp stuitte, wist ik zeker dat het een schat was. Ik schepte de aarde weg totdat het wijnkistje volledig zichtbaar was. Met de schop wrikte ik het open. Het eerste wat me opviel was hoe heel Boelie nog was. Zijn vacht was vies en ruw maar nog vol. Zijn buik lag open en er krioelden beestjes in allerlei kleuren over elkaar. Op zijn ogen na was alles nog intact: hoektanden, nagels, de vier kussentjes onder zijn poten. Met mijn schoen duwde ik Boelie op zijn zij en toen pas zag ik de wonden. Nadat ik een tijdje had staan kijken, langer dan strikt noodzakelijk, deed ik de kist dicht en begroef hem weer. De boom plantte ik ervoor, zodat Boelie in de schaduw zou liggen. In de dagen daarna praatte ik met niemand over mijn ontdekking. Praten zou niets oplossen: Boelie was dood.

Drie jaar later zat ik met Teun in de tuin te blowen en zei tegen hem dat er achter dat boompje een dode kat lag die eigenlijk was weggelopen. Ik was vijftien en hij zestien en we waren bijna zover dat we de hele wereld hadden ontrafeld, stukje voor stukje uit elkaar gehaald en weer opgebouwd. We begrepen hoe de dingen in elkaar staken, hoe alles met elkaar verbonden was, niemand hoefde ons iets te vertellen. Hij blies de rook uit, reikte me de joint aan en toen ik het stompje beetpakte, gaf hij me met zijn andere hand een klap op mijn schouder.

‘Hoe bedoel je, weggelopen?’

‘Nou, óf Boelie heeft zichzelf begraven óf iemand anders heeft het gedaan, maar het verhaal dat we vertellen is dat hij drie jaar geleden opeens wegliep en nooit meer is teruggekomen.’

‘En jij weet al bijna net zo lang dat dat onzin is?’ Hij kon niet geloven dat ik dat voor me had gehouden. Als ik niet meteen tegen mijn vader zou zeggen dat Boelie hier onder de grond lag te rotten, zou Teun het voor me doen. Hij liep vast terug naar het huis om te bewijzen dat hij het meende.

‘We hebben iets gevonden,’ zei ik de volgende ochtend tegen mijn vader. Hij zat in zijn stoel en las de krant. De grote papieren vellen knisperden toen hij ze dichtvouwde en zijn gezicht verscheen. Hij boog zijn hoofd om over zijn leesbril te kijken, zijn ogen samengeknepen tot sikkels.

‘Teun en ik. We waren op zoek naar de voetbal in de bosjes, linksachter mijn boom.’

Zijn adamsappel ging op en neer. Nadat hij de choker om zijn hals had gestrikt, beende hij de tuin in. Ik volgde op een paar meter afstand, probeerde hem bij te houden. Het kistje had ik zo uitgegraven dat een hoek uit de aarde stak. Hij tikte met de punt van zijn schoen tegen het verkleurde hout en zei: ‘Pak de schop eens uit de schuur.’

Dit keer was Boelie niet meer te herkennen.

Het was niet voor het eerst dat mijn vader zoiets had gedaan. Mijn zusje had het meteen doorgehad toen ze voor de gek werd gehouden, en zij was toen pas negen. Ze kwam thuis van zomerkamp, rende naar de vogelkooi en begon meteen te schreeuwen. ‘Dat is Coco niet!’

Ik zag de schrik in mijn vaders ogen. Met een foto was hij naar de dierenwinkel gegaan, zo’n gele wilde hij, met een vlekje op de linkervleugel.

De blik van een man die wordt betrapht herkende ik nu weer. En het verhaal dat hij vertelde om het te verklaren, kwam ook bekend voor – je zou bijna geloven dat hij geen andere keus had, als je niet beter wist. Nadat mijn vader over Boelie was gereden, die in de beschutting van de rechterachterband van zijn BMW lag te slapen, ging hij snel over tot handelen: hij

groef een kuil tussen de bosjes, liet het hooi in het wijnkistje zitten, legde Boelie boven op het bedje, tilde het kistje in de kuil en schepte de aarde terug. Met een flinke steen markeerde hij de plek – voor als ik ooit klaar zou zijn voor de waarheid.

‘Ik ben blij dat die dag nu is gekomen,’ zei hij. En daarna begroeven we Boelie voor de derde keer.

1

Ze keek me aan. Mijn moeder blies op haar thee, het oppervlak rimpelde en kringen golfd en door de mok. Ze nam een slok, slurpte voorzichtig. Haar ogen bleven contact zoeken met de mijne. Ging ik nog wat zeggen? Ik hapte naar adem – zo moet het eruit hebben gezien. Ik opende mijn mond om te spreken, maar er kwam geen geluid uit. Ik was onder water, mijn lucht was bijna op en ik kon schreeuwen wat ik wilde, maar niemand zou het horen, zelfs ik niet. Ze tikte met haar nagels op de mok. Was ze ongeduldig of leek dat maar zo?

‘Of wil je je verjaardag niet vieren? Ik vind zeventien een mooie leeftijd. Het is over een maand pas, dus je mag er best even over nadenken, maar als we met een groepje langskomen, moet ik dat wel tijdig weten, want ik moet dan iedereen vragen een gaatje open te houden, en als we met meer dan vier zijn, moet ik dat hier melden.’

Ze keek om zich heen en haar mondhoeken zakten. ‘Het zou leuk zijn als ze dan wat slingers of ballonnen ophangen, want het ziet er hier niet bepaald feestelijk uit.’ Ze lachte en nam nog een slok. ‘Ik zei toch dat ze de melk zouden vergeten? Dat doen ze altijd. Het is geen sterrenrestaurant hier, dat weet ik ook wel, maar toch, als je iets bestelt, moet je het krijgen.’

Met haar arm hoog in de lucht knipte ze in haar vingers. ‘Joehoe,’ riep ze. Haar stem klonk veel hoger dan zojuist. ‘Jongeman?’

‘Feiko,’ zei ik. Het kwam er langzaam en zacht uit.

‘Wat zeg je, liefje?’

‘Dat... is... Feiko.’

Hij kwam naar ons tafeltje gelopen. ‘Ik had los naast mijn thee wat melk besteld,’ zei mijn moeder. ‘Maar ik heb het nog niet gekregen.’

Hij stak zijn hand uit. ‘Dag, ik ben Feiko.’

Eerst vertrok haar gelaat en daarna verscheen een glimlach. Haar gezicht ging open als een vleesetende plant. ‘Aangenaam. Cato Kist. Moeder van Noah.’

Ze had zich altijd met haar meisjesnaam voorgesteld, maar nu pas sloeg dat ergens op. Nu had ze haar onafhankelijkheid, misschien had ze er zelfs iets te veel van, zoals je in de winter hele dagen kon verlangen naar de zomer, om er als het zover was niets mee te doen. Zo heb ik, zonder het toe te geven, tijden gehoopt op een ongeluk, waardoor niets meer uitmaakte behalve leven of dood. Ik had moeten weten hoe naïef dat was: overleven is niets meer dan toekijken hoe je ouder wordt. Weer een jaar voorbij. Ik kon geen enkele reden bedenken om mijn verjaardag te vieren. De datum alleen al benauwde me.

‘Zoiets vermoedde ik al,’ zei Feiko en hij wees naar mijn kapsel en toen naar dat van haar, de lok die bij ons beiden nooit wijkt. ‘Ik werk de laatste tijd veel met Noah. Het gaat steeds beter met hem.’

Ik knikte.

‘Fijn,’ zei mijn moeder. Ze vouwde haar handen om de warme mok en haar ring tikte op het aardewerk.

‘We hebben hier geen bediening,’ zei Feiko. ‘Als u aan de kassa hebt betaald voor melk kunt u zelf zo’n pakje uit de koeling pakken.’ Hij glimlachte. ‘Ik kan het wel even voor u pakken.’

‘Nee joh, ben je gek, dat hoeft niet. Noah doet het wel. Toch?’

‘Nou, dan kan het wel even duren,’ zei Feiko en hij liep richting de kantine.

Mijn moeder wendde zich tot mij, boog naar voren en zei op een harde fluisterton: ‘Is dat jouw begeleider? Hij is wel erg jong. Of lijkt dat maar zo? Hij heeft een leuke bos krullen in ieder geval, en een vriendelijke oogopslag, maar waarom draagt hij geen witte jas? Of hoeft dat hier niet? Lopen hier verder wel artsen rond? Ik heb weer een rare irritatie in mijn buik de laatste tijd. Ik zou even willen praten met iemand die daar verstand van heeft.’

Feiko kwam terug met het pakje melk. ‘Dat is erg vriendelijk van u,’ zei mijn moeder. ‘Dat had echt niet hoeven.’

‘Geen probleem.’ Hij streek met zijn hand door zijn haar, zijn krullen wuifden heen en weer en vielen meteen terug op hun plek. ‘Nou, ik laat jullie weer even. Tot ziens.’

Mijn moeder pulkte met haar nagels aan het karton en scheurde het een stukje open. Door de kleine opening druppelde ze wat melk in haar thee en daarna zette ze het pakje naast haar tas. Met haar elleboog stootte ze tegen de mok, die over de rand van de tafel viel en op mijn schoot landde, van mijn bovenbenen stuitte en op de grond in vijf stukken brak.

‘K-U-T!’ Ze schoof meteen op zodat de thee niet over haar schoenen liep. ‘Sorry liefje! O, wat stom.’ Uit haar tas viste ze een pakje tissues die ze een voor een op mijn schoot drapeerde. ‘Shit zeg. Zo onhandig van me.’

Een zuster zag ons en schoot te hulp. Ze raapte de scherven op, pakte een dweil en zei: ‘Kan ik nog wat voor u doen, mevrouw Kremer?’

‘Een nieuwe thee, graag. Met een klein beetje melk ernaast. O nee, laat maar, alleen thee.’ En tegen mij: ‘Doet het pijn? Zullen we even droge kleren voor je pakken?’

Ze rolde me terug naar mijn kamer, waar ze me hielp een

boxer en een schone broek aan te trekken. ‘Zo,’ zei ze toen we klaar waren. ‘Weet je wat ik me zojuist realiseer? Dat dit net zoals in Brussel was. Weet je nog? Je was nog maar een baby. Met dat netje over je hoofd. Maar kijk hoe goed je gelukt bent.’

Haar koude handen vouwden zich om mijn wangen. ‘Nou ja, van buiten ben je in elk geval perfect. Net je moeder.’

Ze glimlachte een grote zucht en de huid rond haar jukbeenderen ontspande. ‘Zou het misschien door die pan water komen?’ vroeg ze. ‘Daar dacht ik laatst aan. Ik ben geen arts natuurlijk, maar dat zou kunnen. Zo’n gekke gedachte is dat toch niet? Van mij heb je het in elk geval niet.’

Als mijn tante niet had geweten dat je lauw in plaats van koud water moet gebruiken, was ik nu kaal geweest. Niet kaal als mijn vader – hij heeft nog een krans van haar langs zijn slapen en zijn achterhoofd – maar kaal als een kankerpatiënt. Of, beter nog: kaal als een baby, alleen een zacht donsdek op mijn kruin. Zo kaal als ik toen was, elf maanden oud, was ik altijd gebleven.

Het schijnt dat je je eerste herinneringen pas opslaat vanaf je derde, maar ik weet nog precies hoe die keuken in Brussel eruitzag. De ruimte liep taps toe, als een fuik. In de punt stond het fornuis. Het wit was vergeeld en op het raampje van de oven zat zoveel aanslag dat je de binnenkant niet kon zien.

Ik weet ook nog dat de muren van de gang bordeauxrood waren, precies als de letter X, en dat je met de lift omhoog moest om in de gang naar het appartement te komen. Naast de deur stond een grote houten kist die grootmoeder had nagelaten. Met mijn vingertjes ging ik langs de groeven van het patroon: een honingraat. Ik ging elke lijn van het raster af. De groeven zelf waren in het hout gekerfd als driehoeken, mijn favoriete vorm. Als je je vingers erin drukte, werden de topjes piramides.

Het zou de laatste keer zijn dat we daar waren: oudjaarsdag 1988. Een zondag, helder en glad als glas. Mijn vader en oom zaten voor de tv en praatten over politiek. Mijn moeder voelde zich niet lekker en lag even op bed, het einde van het jaar ging bij haar altijd gepaard met pijntjes, alsof ze ze had opgespaard. Als de eerste pijlen de lucht in gingen, nam Cato nog een paracetamol. Tante Lisette was aan het koken en had niet door dat ik op mijn verkenning van de keuken als vanzelf naar de punt was gekropen, vlak achter haar. Waarschijnlijk was ik op de weeë spruitjeslucht afgekomen; ik heb de neiging op de bron van een geur af te gaan. Ze draaide een halve slag om de spruitjes af te gieten, schrok van mijn gestalte bij haar voeten, struikelde in een poging niet op mij te staan en kieperde de inhoud van de pan over mij heen. Ze schreeuwde zo hard dat ze niet meer weet of ik dat ook deed.

Het verhaal gaat dat iedereen binnen een paar seconden in de keuken was, op mijn moeder na. Het was één van de vele details die ze zelf graag uitvergrootte, elke keer dat ze de gebeurtenissen opsomde: de tijdlijn van een tragisch incident dat door de goede afloop opeens komisch was geworden, een ongeluk dat niet werd weggestopt of doodgezwegen, zoals alle andere besmette herinneringen, maar juist werd gevierd en bespot. Mijn vader wilde een handdoek pakken om me af te deppen, maar tante Lisette hield hem tegen. Niet lang daarna kwam mijn moeder de keuken binnen terwijl ze de ceintuur van haar kamerjas vastknoopte.

‘Hemeltjelief,’ zei ze. ‘Wat hebben ze met je gedaan?’ Ze stelde de vraag aan de enige die daar geen antwoord op kon geven. De rest van de omstanders was per definitie verdacht. Wat hadden ze met mij gedaan? Mijn moeder probeerde me op te pakken, maar Lisette hield ook haar tegen. Uiteindelijk pakte mijn tante me met twee handen om mijn middel beet en hield me omhoog, zodat de anderen er niet bij konden.